

کتاب‌های الکترونیکی

ساره.ان لانگ (Sarah Ann Long)

ترجمه: احترام آشوریها

۲. OCLC سازمانی غیرانتفاعی است که کارش تهیه کاتالوگ، توزیع مرجع و منبع اطلاعاتی و سرویس دهی به کتابخانه‌های جهان می‌باشد. این سازمان، کتابخانه نت را خرید و کار آن را ادامه داد. **۳.** در سال ۲۰۰۲ شرکت جدیدی با راه‌های خرید و فروش کاملاً متفاوت وارد بازارهای کتاب‌های الکترونیک شد. **Ebrary** با پیش از ۱۳۰ ناشر شریک شد تا با سفارش ۱۳ هزار جلد کتاب، بانک اطلاعاتی گسترده‌ای ایجاد کند. آنها در مورد موضوعاتی نظیر تجارت، اقتصاد، کامپیوتر، تکنولوژی، انسان‌شناسی، آموزش، علوم اجتماعی شروع به کار کردند. این شرکت همچنین امکان استفاده همزمان چند کاربر را فراهم نمود.

۴. در اکتبر سال ۲۰۰۲ باوکر (**Bowker**) و تیلور **Taylor** که توزیع کننده اصلی مواد کتابخانه‌های سنتی بودند، واحد جدیدی جهت تحویل کتاب‌های الکترونیکی معرفی کردند و آن را (**ED (Econtent delivery)**) نام نهادند. **۵.** **گلدن گت وی (GGW)** شبکه‌ای از کتابخانه‌های دانشگاهی، عمومی، مدرسه‌ای و تخصصی است که در کالیفرنیا شمالی قرار دارد. این شبکه هم‌اکنون دارای بیش از ۳ هزار عنوان کتاب الکترونیکی است. به علاوه تمامی اعضای شبکه می‌توانند از مجموعه ۴۰۰ جلدی کتاب‌های الکترونیکی مرجع به طور همزمان استفاده کنند. شبکه کتابخانه‌ای **گلدن گت وی** عمدتاً با کتابخانه نت کار می‌کند، ولی قصد دارد که با بوکو (**Bookoo**) توزیع کننده کتاب‌های الکترونیکی

۴. بازنویسی کتاب‌های الکترونیکی کم هزینه است؛

۵. چون محتوای این گونه کتاب‌ها، الکترونیکی است، کاربر می‌تواند مطالب موردنظر خود را مورد جستجو قرار دهد.

۶. خوانندگان بیشتری می‌توانند همزمان از کتاب‌های الکترونیکی استفاده نمایند.

ناشرین متعددی در زمینه انتشار کتاب‌های الکترونیکی فعالیت دارند ولی تنها تعداد اندکی فعالیت خود را بر کتابخانه‌ها متمرکز کرده‌اند.

۱. **نت لایبرری (Net Library)** که یکی از اولین تهیه کنندگان کتاب‌های الکترونیکی برای کتابخانه‌ها می‌باشد. این تهیه کننده خواستار خرید کتاب‌های الکترونیکی به همان شیوه خرید کتاب‌های چاپی بود. معتقد بود که در هر زمان تنها یک نفر از کتاب خاصی استفاده کند. با وجود مجموعه‌ای که بیش از سی هزار جلد کتاب در آن موجود بود و هزاران مراجعه کننده داشت، نت لایبرری در اواخر سال ۲۰۰۱ ورشکسته شد.

کتاب الکترونیکی واژه‌ای است مناسب و فراگیر برای بیان روش‌های متفاوت خواندن، بسته‌بندی و توزیع مطالب دیجیتال کتاب الکترونیکی در واقع همان دست‌نوشته‌هایی است که به فرمتی قابل خواندن تبدیل شده است. کتاب‌های الکترونیکی شکل‌های مختلفی دارند. آنها نسخه‌های الکترونیکی متن‌های چاپ شده هستند. حدود ۳۰ سال است که کتاب‌های الکترونیکی به بازار آمده‌اند و به مشتریان عرضه می‌شوند.

یکی از اولین تلاش‌ها در این زمینه، پروژه گوتنبرگ در دانشگاه ایلی نویز است. در این پروژه عناوین کتاب‌ها به فرمت‌های الکترونیکی تبدیل گشته و به صورت رایگان در اینترنت قابل استفاده می‌باشد. البته این کتاب‌ها تخصصی نیستند.

ناشران ابتدا تمایلی به انتشار منابع الکترونیکی نداشتند و به جز دایره‌المعارف‌ها، کتاب الکترونیکی دیگری در بازار عرضه نمی‌شد. بجز دایره‌المعارف‌هایی که روی **CD** عرضه می‌شد و اگرچه پرتعداد بودند، اما برای استفاده به امکاناتی نظیر کامپیوتر و **CD** احتیاج داشتند.

با رشد و توسعه کامپیوتر، تکنولوژی ذخیره‌سازی و ارتباط راه دور داشتند مجلات الکترونیکی نشان دادند. ناشرین از سال ۱۹۹۰ در این زمینه آغاز به کار کردند.

کتاب الکترونیکی نسبت به کتاب چاپی، مزایای بسیاری دارند:

۱. کتاب‌های الکترونیکی را می‌توان ذخیره کرد؛
۲. انتقال کتاب‌های الکترونیکی کم هزینه است؛
۳. کتاب‌های الکترونیکی قبل از نسخه‌های چاپی در بازار عرضه می‌شوند، چون نیازی به چاپ ندارند؛

حفاظت منابع کتابخانه‌ای

حساسیت سلولز نسبت به قارچ‌های تخریب کننده سلولز بعد از تابش اشعه گاما و پیرسازی

ترجمه: نرگس پدram

کارشناس ارشد مرمت اشیاء فرهنگی تاریخی

مقدمه:

با توجه به کارهای قبلی بدیهی بود که سلولزی که تحت تأثیر و برخورد با اشعه دچار فساد (دپلمریزاسیون) شده بود به سوبسترای (Substratum) مناسبی برای رشد میکروبی تبدیل شده و باعث رشد آسان تر میکروارگانیسم‌های تجزیه کننده سلولز می‌شد.

در مقاله حاضر با معرفی یک قارچ آسیب‌رسان روی نمونه‌هایی از کاغذ واتمن که با درجات متفاوتی تابش شده‌اند، نتایج عمیق‌تری بدست آمده که گزارش می‌کنیم.

بنابراین هدف تأیید و تصدیق در مورد آن اثرات از نقطه نظر فیزیکی شیمیایی با تجزیه و تحلیل در شرایط درون سلولز زنده بوده است.

زمانی که از تکنولوژی تابش برای ضد عفونی کتاب‌ها استفاده شد، تأیید این که تابش گاما در اجزاء سلولز سبب تغییرات و دگرگونی‌هایی در ترکیبات کاغذ می‌شود و رشد قارچ‌ها را تحریک می‌کند، اهمیت داشت. همچنین نمونه‌های کاغذ واتمن (whatman) را با کاغذهایی که به طور مصنوعی کهنه و قدیمی شده بودند و کاغذهای دیگری که هم تحت تابش و هم تحت پیرسازی قرار گرفته‌اند مقایسه کردیم.

مواد و روش‌ها

در آزمایشات از کاغذ واتمن بدلیل محتوی سلولزی آن با درجه خلوص بالا (۹۰٪ w/w) استفاده شد و نیز بدلیل اطلاعات وسیعی که از خصوصیات فیزیکی و شیمیایی و ساختاری آن

یکی از مهم‌ترین مسئولیت‌های آرشیوها و کتابخانه‌ها حفاظت مناسب از مواد کاغذی است که برای نگهداری به آنها سپرده شده است.

اگر شرایط محیطی، مناسب رشد میکرو ارگانیسم‌ها باشد، بسیاری از آنها بر روی کتابها رشد خواهند کرد. اسپورها و هاگ‌های قارچ‌های مختلف میکروسکوپی در همه جای محیط اطراف ما وجود دارند. از جمله قارچ‌های سلولوتیک که وقتی شرایط مساعد باشد می‌توانند به کاغذ حمله کنند و موجب تخریب و انهدام کتاب‌ها شوند.

انتخاب کارآمدترین تکنولوژی برای حفاظت موادی که از کاغذ تشکیل شده‌اند مهم است. انتخاب یک راه درمانی که بتواند رشد حشرات و میکرو ارگانیسم‌ها را مهار کند و یا از رشد آنها جلوگیری کند، نیز حائز اهمیت است.

چنین ماده‌ای در عین حال نباید باعث تغییرات زیان‌آور در کاغذ شود و نیز کار کردن با آن برای کتابداران یا حفاظت‌گران ایمن و کم‌خطر باشد.

با توجه به این مشکل، تأثیر اشعه یونیزاسیون برای رفع آلودگی کاغذ آزمایش شده است و یک نوع دپلمریزاسیون (شکسته شدن ملکولهای بزرگ) نسبی در ساختمان ماکرو مولکولار سلولز نشان داده شد. بهر حال در مقدار معینی از اشعه گاما که برای مهار رشد حشرات و میکروب‌ها مناسب بود، تأثیر قابل توجهی بر خصوصیات فیزیکی و مکانیکی کاغذهای وات من (Whatman) و کاغذهای چاپی نداشت.

در چین و Ebrary قراردادی امضا کند. امروزه مزایای کتاب‌های الکترونیکی و جایگاه آنها در مجموعه‌های کتابخانه، عنوان اصلی روزنامه‌ها و کنفرانس‌های کتابخانه‌ای است. در نشست انجمن کتابخانه‌های آمریکایی در ژوئن ۲۰۰۲ و در شهر آتلانتا مدیر مجموعه آقای جیمز الکساندر، جلسه‌ای را به بحث در مورد توسعه روابط کتابخانه‌ها، و کتاب‌های الکترونیکی اختصاص داد.

اما هنوز هم مشکلات زیادی وجود دارد. این مشکلات باید قبل از ورود کتاب‌های الکترونیکی به کلیه کتابخانه‌های جهان برطرف شوند. برای حل این مشکلات باید کارهایی صورت گیرد که عبارتند از:

- تهیه استانداردهایی که امکان خواندن همه عناوین کتاب‌های الکترونیکی را از طریق یک رابط فراهم آورد;

- استاندارد کردن ابزار خواندن کتاب‌های الکترونیکی;

- بهبود قابلیت خواندن کاربران کتاب‌های الکترونیکی;

- استاندارد کردن ارتباط متقابل بین خوانندگان و کتاب‌های الکترونیکی;

- انتخاب استانداردهایی برای فهرستنویسی منابع الکترونیکی;

- کمک به کتابداران در انتخاب کتاب‌های الکترونیکی مناسب و تصمیم‌گیری بهتر از بودجه‌های موجود در این زمینه;

- عقد قرارداد با توزیع کنندگان کتاب‌های الکترونیکی که نیازهای ویژه کتابخانه را تأمین کنند.

کتاب‌های الکترونیکی معایبی نیز دارند. استفاده از این تکنولوژی گاه همراه با مشکلاتی است که در کتاب‌های قدیمی وجود نداشت. در حال حاضر هیچ استاندارد برای قالب‌های سخت‌افزاری وجود ندارد. به علاوه خوانندگان کتاب‌های الکترونیک احتیاج به منابعی قوی دارند و بیشتر رسانه‌ها کند هستند. هزینه‌های بالا و عدم تنوع

عناوین نیز از جمله مشکلات کاربرد این کتاب‌هاست. به نظر می‌رسد که کتاب‌های الکترونیکی در مقایسه با کتاب‌های چاپی، هنوز احتیاج به توسعه و تکامل دارند.